

Porania pulvillus

Kuddsjöstjärna

Tagghudingar, Sjöstjärnor

Klass: Asteroidea (sjöstjärnor), **Ordning:** Valvatida, **Familj:** Poraniidae (kuddsjöstjärnor), **Släkte:** *Porania*, **Art:** *Porania pulvillus* - kuddsjöstjärna (O.F.Müller, 1776) **Synonymer:** *kuddstjärna*, *Asterias pulvillus* O.F.Müller, 1776, *Goniaster templetoni* Thomson, 1839, *nåldyna*

Kännetecken

En art som är lätt att känna igen på sin kuddlika form, de korta armarna och den röda färgen.

Diameter upp till 13 cm. Översidan är kraftigt röd eller rödbrun med framträdande hudgälar som kan vara vita eller gula. Hos vissa individer finns ljusare vertikala fåror som löper från kanterna upp mot skivans mitt. Kroppen är hög, tjock och kuddformig. Armarna är mycket korta, och översidan är slät och slemmig. På var och en av de relativt små undre marginalplattorna sitter upp till fem taggar. De övre marginalplattorna är otydliga och kala. Madreporiten är synlig som en vit eller gulvit, rundad fläck nära skivans centrum. Hudgälarna sitter hos vissa individer spridda på översidan, medan de hos andra är arrangerade så att det bildas ett stjärnmönster med nakna partier mellan partier tätt besatta med hudgälar (i de s.k. interraddialfälten). Undersidan är vit eller gulvit och ambulakralrännorna smala med tydliga taggar längs med kanterna.

Utbredning och status

Kuddsjöstjärna förekommer från Röde Bank i Kattegatt till Skagerrak, i norra Nordsjön till Trondheimsfjorden samt vid nordöstra Skottland, Shetlandsöarna och sydvästra Färöarna. Vidare finns den söderut till Biscayabukten och norra Spanien.

Under Svenska artprojektets marina inventering 2006-2009 gjordes endast ett fåtal fynd, dock är grunda bottnar underrepresenterade i undersökningen. Det finns inga tecken på betydande populationsförändring.

Ekologi

Kuddsjöstjärna lever på ca 20-100 meters djup (undantagsvis så grunt som 5 m och så djupt som 500 m) på hårda bottnar. Den livnär sig bl.a. av koralldjuret död mans hand *Alcyonium digitatum* och armfotingen *Neocrania anomala*, vilka äts genom att sjöstjärnan vränger ut magen över hela eller delar av bytesdjuret. Död mans hand överlever som regel en sådan attack, eftersom bara en del av individerna i kolonin äts upp innan sjöstjärnan flyttar vidare. Arten är även i någon mån asätare och suspensionsätare och äter då partiklar som fastnar i slemmet på översidan. Larven, som är en fritt simmande brachiolarialarv, intar föda under sin utveckling. Fortplantningen sker under vintern och möjligen också tidigt på våren.

Hot

Grunda hårbottnar är en utsatt miljö, som bl a påverkas negativt av den omfattande sedimentationen till följd av bottentrålning och övergödning.

Åtgärder

Åtgärder som kan bidra till att minska övergödning, samt sedimentation till följd av bottentrålning, skulle sannolikt gynna arten.

Övrigt

Namngivning: *Porania pulvillus* (O.F. Müller, 1776). Originalbeskrivning: *Asterias pulvillus*. Zoologiae Danicae Prodomus: 234. Synonym: *Goniaster templetoni* Thomson, 1839. Svenska synonymer: kuddstjärna, nåldyna (ett namn som nu används för arten *Porania stormi*).

Etymologi: pulvillus (lat.) = kudde.

Uttal: [Poránia pulvillus]

Litteratur

Hayward, P. J. & Ryland, J. S. 2002. *Handbook of the Marine Fauna of North-West Europe*. Oxford University Press.

Hansson, H. G. 1998. *Sydskandinaviska marina flercelliga evertebrater. Utgåva 2*.

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tagghudingar-svalgsträngsdjur. Echinodermata-Hemichordata. 2013. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Moen, F. E. & Svensen, E. 2004. *Dyreliv i havet*. KOM Förlag.

Picton, B. 1993. *A Field Guide to the Shallow-water Echinoderms of the British Isles*. Immel Publishing Limited.

Southward, E. C & Campbell, A. C. 2006. *Echinoderms. Synopses of the British Fauna (New Series) No 56*. Linnean Society of London.

Bearbetat material från kommande Nationalnyckelvolymen *Tagghudingar-Svalgsträngsdjur* Utgivningsår 2013. ISBN 978-91-88506-82-5.

Författare

Malin Strand, Hans G. Hansson & Tomas Cedhagen 2013 (kännetecken, ekologi, utbredning). Anna Karlsson (naturvårdsinformation).